

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГУТІЙ А., ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування у здобувачів початкової освіти ключових та предметних компетентностей	61
ДЕКЕТ Д. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Екскурсія як одна з форм краєзнавчої роботи з учнями початкової школи	63
ДОБОШ О. М., ГОЛИК М.М. Самоосвітня компетентність як педагогічна проблема .	65
ДОБОШ О. М., ДРАБИК У.В. Понятійний і сутнісний зміст контролю й аналізу як функцій управління закладом освіти	67
ДОБОШ О. М. Організація партнерства сім'ї та закладу дошкільної освіти в сучасних умовах	69
ДОБОШ О. М., РУСИН В.І. Наставництво як один із шляхів оптимізації процесу професійної адаптації молодих вихователів ЗДО	72
ДОБОШ О. М., СЕКЕРЕШ Е.В. Професійна компетентність магістрів з дошкільної освіти: аналіз поняття	74
ДОБОШ О. М., СТЕЦЬ А.М. Моніторинг власної професійної діяльності фахівців дошкільної освіти як наукова проблема	76
ДОКТОР К. О., ГРАБ М. В., ПАВЛИК М. А. До проблеми формування математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів	78
ДОЧИНЕЦЬ Г.Д., ЧЕКАН О.І. Особливості розвитку емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку	80
ДУБОВИЧ М.А., ЧЕКАН О.І. Сенсорний розвиток дошкільників із порушеннями мовлення	83
ДЬОРДЬ К. М., ПИНЗЕНИК О. М. Сутність та структура управлінської культури керівника закладу дошкільної освіти	85
ЖУКОВ І. С., КУШНІР І.І. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності у вітчизняних організаціях на основі зарубіжного досвіду	87
КАЛІЙ І. Я. Інклюзивна освіта як сучасний соціально-педагогічний феномен.....	89
КАРЕЛШКОВА Я.С., ФЕНЧАК Л.М. Педагогічна освіта XXI століття: тенденції та перспективи	91
КАРТАШОВА Л.А., ГУШТАН Т.М. Професійний розвиток учителів початкової школи у системі методичної роботи як управлінська проблема	92
КАС'ЯНЕНКО О.М., МОНДИК Т.М. Раннє виявлення і основні напрями профілактики мовленнєвих порушень в перші роки життя дитини	94
КАС'ЯНЕНКО О.М., ПІЧКАР А.В. Сутність та особливості становлення професійної культури майбутнього вихователя	96
КВАК О.О., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Технологія розвитку критичного мислення на уроках в початковій школі	98
КИРЛИК Д. І., МАЙБОРОДА І. Е. Українська народна іграшка як засіб розвитку та національного виховання молодших школярів	100
КОБАЛЬ В.І., ВОВЧОК М.В. Шляхи вдосконалення управління закладом освіти у контексті гендерної політики	102
КОБАЛЬ В.І., КЛІМОВА В.Є. Шляхи соціального становлення особистості молодшого школяра у навчальній діяльності	105
КОБАЛЬ В.І., МИСКО М.І. Стиль взаємодії керівника та підлеглих у закладах освіти: постановка проблеми	107
КОБАЛЬ В.І., ОПРИШ Б.М. Управління розвитком психолого-педагогічної компетентності класного керівника	109
КОБАЛЬ В.І., ТОВТ В.В. Особливості індивідуальної роботи з учнями початкової школи з девіантною поведінкою	111
КОЗЬМА А.А., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Теоретичні основи виховання гуманної поведінки у дітей дошкільного віку	113

3. Кратт О.А. Реформа менеджменту вищої освіти: передумови, специфіка, парадигми. Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна. Випуск 39-1. С. 201-206.
4. Пашук О.В. Інновації на ринку освітніх послуг в Україні. Вісн. Ін-ту екон. прогнозування. 2004. № 1. С. 77-81.
5. Тодосійчук А.В. Прогнозирование влияния науки и инноваций на промышленный рост. Науковедение. 2002. № 2. С. 8-30.

УДК 376:[316+37.013.76]

КАЛІЙ І. Я.,
Мукачівський державний університет

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СУЧАСНИЙ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Концепція інклюзивної освіти, яка є одним із провідних напрямів сучасної політики в галузі освіти в усьому світі, покликана вирішувати глобальні протиріччя сучасної соціальної системи та забезпечити право на можливість здобуття освіти кожною дитиною. Інклюзивна освіта, як зазначає І. Малишевська, вимагає системного підходу при розв'язанні проблем інтеграції, тобто прийняття до уваги і приведення у відповідність на державному і регіональному рівнях усіх освітніх, соціальних, нормативно-правових, економічних підсистем, які прямо чи опосередковано пов'язані з інтеграційними процесами [1, с. 144].

Ідея інклюзії базується на тому, що життя і побут людей з особливими потребами мають бути найбільш наближеними до умов і стилю життя суспільства, в якому вони перебувають. Інклюзивна освіта, на переконання З. Удич, це вагомий крок до реалізації ідеї рівних можливостей і забезпечення ефективності законодавства. Дослідниця трактує інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної освіти закладу [2, с. 20].

Сьогодні побутує думка, що інклюзивна освіта – це виклик сьогодення, який пов'язаний із суспільними стереотипами, несприйняття більшістю її ідей через незнання; відсутністю гідного матеріально-технічного забезпечення та відповідних кадрів; непристосованістю простору, недостатньою розробленістю правової бази та ін. Погоджуємося із дослідницею, що усі ці проблеми перешкоджають реалізації інклюзивної освіти. Вважаємо, що освітня система перестане еволюціонувати і не стане конкурентоспроможною, якщо призупиниться впровадження інклюзивної освіти [2, с. 4].

Інклюзивна освіта – це закономірний етап розвитку освітньої системи, який пов'язаний з переосмисленням суспільством і державою ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, із визначенням їхнього права на одержання рівних з іншими можливостей. Як закономірний і логічний варіант

трансформації інститутів загальної і спеціальної освіти, інклюзивна освіта виступає одним із основних інститутів соціальної інтеграції. Реалізація технологій освітньої інтеграції дозволяє узгодити протиріччя між рівними правами осіб з особливими освітніми потребами у виборі життєвого шляху, форми освіти освітніх послуг і фактичною нерівністю можливостей різних соціальних груп (здорових людей і людей з інвалідністю) у реалізації цих прав. Тому організація інклюзивного навчання потребує створення сприятливої соціальної ситуації для розвитку дітей з інвалідністю і забезпечення їм рівних прав в одержанні освітніх послуг [3, с. 3].

В освітній парадигмі нашого суспільства, завдяки інклюзивній освіті, простежуються істотні зміни в організації та практичній діяльності сучасних закладів освіти, суспільній свідомості, ментальності народу, в його культурі. Саме тому науковці розглядають такі ключові позиції інклюзивної освіти:

1) Інклюзія – це процес, який розглядають як постійний нескінченний пошук якнайкращих способів реагування на людську різноманітність. Це навчання того, як жити, приймаючи всі відмінності, і вчитися, виходячи з цього.

2) Інклюзія пов'язана з визначенням і подоланням перешкод. Це накопичення, аналіз і класифікація інформації, отриманої з різних джерел з метою планування позитивних змін в освітній політиці і практиці.

3) Інклюзія – це присутність, участь і досягнення всіх учнів. У цьому контексті інклюзія означає, що всі діти відвідують школу за місцем проживання і навчаються; участь розуміють як рівність усіх дітей в отриманні освіти в стінах школи (кожна дитина повинна навчитися приймати думки і позиції інших дітей); досягнення – це результат навчання дітей за спеціальною програмою, а не лише результати тестових опитувань або іспитів.

4) Інклюзія акцентує увагу на тих групах учнів, які більше схильні до соціального виключення або до неповного засвоєння знань [2, с.61].

Отже, вважаємо, що інклюзія, завдяки гнучкій організації освітнього процесу, здатна надати адекватну освіту усім без винятку. У зв'язку з цим, інклюзивна освіта спирається на соціальну модель, в основі якої реалізує себе ідея включеності суспільства, що будує відносини, намагається зрозуміти і сприяти соціальній інтеграції людей з особливими потребами. Саме тому інклюзивна освіта є вагомим чинником модернізації вітчизняної системи освіти, що уможливорює розв'язання соціальних й освітніх проблем.

Література

1. Малишевська І. А. Інклюзивна освіта як соціально-педагогічний феномен. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 2015. Вип. 10. С. 141–145.
2. Удич З. І. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: КІЦ «ПРІНТ-ОФІС», 2015. 378 с.
3. Перепелюк І. Р., Микитейчук Х. І., Олійник Р. В. Організація інклюзивного освітнього середовища як проблема психолого-педагогічних досліджень. *Науковий журнал «Молодий вчений»*, 2019. № 7.1 (71.1). С. 59–64.

4. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах: постанова Кабінету Міністрів України № 872 від 15.08. 2011 р. [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 1 квітня 2021 р.).

УДК 37.013“20”(043.2)

КАРЕЛІКОВА Я.С., ФЕНЧАК Л.М.,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний розвиток Української держави спричинює зміни практично у всіх сферах життєдіяльності людини, тому основним завданням освіти є швидка адаптація до них. Інноваційний потенціал суспільства, орієнтування в інформаційних потоках та нестандартне мислення стають основою розвитку особистості. Кожне суспільство відтворює себе через систему освіти. Освіта як соціальне й культурне явище є невід’ємним супутником еволюційного розвитку людства [1, с. 53].

Проблему розвитку вітчизняної педагогічної освіти у своїх працях розглядали А. Алексюк, який висвітлював історичний шлях розвитку педагогічної освіти; О. Глузман, що акцентував увагу на тенденціях її розвитку на основі багатопрофільних закладів освіти; І. Важинський, який здійснював науковий аналіз та теоретичне обґрунтування цілісного процесу становлення та розвитку педагогічної освіти в Центральній та Східній Україні. Незважаючи на високий рівень опрацювання аспектів вивчення розвитку педагогічної освіти, все ж цей процес вимагає подальшого ґрунтовного теоретичного дослідження.

За останні десятиліття українська освіта, і зокрема педагогічна, у зв’язку з реформуванням зазнала багатьох трансформацій усіх напрямів педагогічної діяльності. Сучасний етап розвитку педагогічної освіти характеризується орієнтацією змістовного та організаційного компонентів на європейські стандарти і визначається загальносвітовими тенденціями.

Як зазначив видатний український вчений у галузі філософії освіти Василь Кремень: «Освіта в ХХІ столітті – це далеко не лише надання знань і виховання особистості. Освіта в добу глобалізації та високих технологій – це фактор соціальної стабільності, економічного добробуту країни, її конкурентоспроможності та національної безпеки» [2, с. 14]. На основі ознайомлення зі змістом терміну в академічному словнику української мови, нами виявлено, що «тенденція» - це напрям розвитку чого-небудь [3]. Тому вважається, що тенденція розвитку освіти, педагогічної зокрема – це напрям розвитку освітніх процесів, враховуючи дії внутрішніх чи зовнішніх чинників.

Нині велика кількість науковців висуває ряд тенденцій розвитку освіти: глобалізація, інтеграція, інтернаціоналізація, демократизація, неперервність, гуманізація, гуманітаризація, навчання впродовж життя, відкритість освіти, автономізація. Глобалізація новітніх технологій відкрила шлях до інтеграції освітніх систем, інтернаціоналізація – вільний академічний

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>